

REKTORSKI
ZBOR
REPUBLIKE
HRVATSKE

CROATIAN
RECTORS'
CONFERENCE

Klasa: 602-03/22-05/22
Urbroj: 251-25-04-03/1-23-42
Zagreb, 16. svibnja 2023.

Na temelju članka 93. stavka 3. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti („Narodne novine“ br. 119/2022), Rektorski zbor na 4. sjednici u akademskoj 2022./2023. godini održanoj 16. svibnja 2023. u Rijeci, jednoglasno donosi sljedeću

ODLUKU

o prihvaćanju pravno neobvezujućih radnih definicija antisemitizma, poricanja i iskrivljavanja istine o holokaustu i antiromskog rasizma i diskriminacije Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust – IHRA (eng. *International Holocaust Remembrance Alliance*)

I.

(1) Ovom se odlukom prihvaćaju:

- **radna definicija antisemitizma** Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)
- **radna definicija poricanja i iskrivljavanja istine o holokaustu** Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)
- **radna definicija antiromskog rasizma i diskriminacije** Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

(2) Radne definicije antisemitizma, poricanja i iskrivljavanja istine o holokaustu, antiromskog rasizma i diskriminacije **Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)** nalaze se u prilogu ove Odluke i čine njezin sastavni dio.

II.

Rektorski zbor Republike Hrvatske usvaja pravno neobvezujuće radne definicije IHRA-e iz točke I. ove odluke uzimajući u obzir da je

- Republika Hrvatska od 2005. godine članica Međunarodnog saveza za sjećanje na holokaust koji je uspostavljen 1998. godine (“IHRA – International Holocaust Remembrance Alliance”) sa zadatkom da mobilizira i koordinira političko i društveno vodstvo radi jačanja, unaprjeđenja i poticanja obrazovanja, sjećanja i istraživanja o holokaustu diljem svijeta.
- Republika Hrvatska 01. ožujka 2023. godine preuzela predsjedanje Međunarodnim savezom za sjećanje na Holokaust (IHRA), pri čemu je prvi prioritet hrvatskog predsjedanja obilježavanje desete obljetnice Radne definicije IHRA-e o poricanju i iskrivljavanju istine o Holokaustu, a drugi prioritet je usvajanje posljednje od deset preporuka iz neovisnog izvješća o evaluaciji postignuća IHRA-e iz 2016.

Predsjedava
Sveučilište u Zagrebu

Presidency
University of Zagreb

Tajništvo
Trg Republike Hrvatske 14
10 000 Zagreb, HR
tel: +385 1 4698 109
www.rektorski-zbor.hr

- Europska komisija 5. listopada 2021. usvojila 'Strategiju EU-a za suzbijanje antisemitizma i njegovanje židovskog načina života (2021.–2030.)' (Strasbourg, 5.10.2021 COM(2021) 615 final), a u kojoj se utvrđuju mjere usmjerene na (1) sprječavanje i suzbijanje svih oblika antisemitizma; (2) zaštitu i njegovanje židovske kulture u EU-u te (3) obrazovanje, istraživanje i sjećanje na holokaust.
- Vlada Republike Hrvatske na svojoj sjednici 20. siječnja 2023. trima Zaključcima (NN 8/2023 od 20.01.2023.) usvojila pravno neobvezujuću Radnu definiciju antisemitizma, Radnu definiciju poricanja i iskrivljavanja istine o Holokaustu, kao i Radnu definiciju antiromskog rasizma i diskriminacije IHRA-e.
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja svojim dopisom (KLASA: 023-01/23-01 /00002, URBROJ: 533-10-23-0004) od 30. siječnja 2023. pozvalo sveučilišta i njihove sastavnice da usvoje navedene akte na svojim tijelima.

Rektorski zbor poziva sva sveučilišta i njihove sastavnice da usvoje i u svom radu koriste radne definicije iz točke I. ove odluke kao i sve članove akademske zajednice da se upoznaju s navedenim radnim definicijama.

Uz odavanje priznanja ulozi židovske zajednice u razvoju sveučilišta u Republici Hrvatskoj kao i hrvatske znanosti i visokog obrazovanja, kao i posvećenosti nastavku obrazovnih i znanstvenih napora na poticanju suzbijanja antisemitizma, suprotstavljanja poricanju i iskrivljavanju istine o Holokaustu te suzbijanja rasizma i diskriminaciju usmjerenu protiv Roma, Rektorski zbor ujedno teži dalje osvijestiti i poboljšati akademsku zajednicu i društvo, te uključivim pristupom i poštivanjem dostojanstva svake osobe spriječiti predrasude i suzbiti sve oblike diskriminacije.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Rektorskoga zbora RH
prof. dr. sc. Stjepan Lakušić

U prilogu:

- Radna definicija antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)
- Radna definicija poricanja i iskrivljavanja istine o holokaustu Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)
- Radna definicija antiromskog rasizma i diskriminacije Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

PRILOG

1. Radna definicija antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

Antisemitizam je određeno poimanje Židova koje se može iskazivati kao mržnja prema njima. Postoje usmena, pismena i fizička izražavanja antisemitizma koja su usmjerena prema Židovima ili nežidovima i/ili prema njihovoj imovini, ustanovama židovske zajednice te židovskim vjerskim objektima.

Pojedini suvremeni primjeri antisemitizma u javnome životu, medijima, školama, radnim sredinama te vjerskome životu, između ostalog, mogu biti sljedeći:

- pozivanje, pomaganje ili opravdavanje ubijanja ili ugrožavanja Židova u ime radikalne ideologije ili ekstremističkih vjerskih stajališta;
- stvaranje lažnih, dehumaniziranih, demonizirajućih ili stereotipnih optužbi protiv Židova kao takvih ili Židova kao društvene skupine. Optužbe takvoga tipa su osobito mit o svjetskoj židovskoj uroti ili tvrdnje da Židovi vladaju medijima, ekonomijom, strukturama vlasti ili drugim društvenim institucijama;
- optuživanje Židova kao naroda da su odgovorni za stvarna ili izmišljena nedjela koje je počinio neki Židov kao pojedinac ili neka skupina Židova, ili čak za djela koje su počinili nežidovi;
- osporavanje činjenice, razmjera, mehanizama (primjerice plinskih komora) ili organiziranosti genocida nad židovskim narodom koji su počinili nacionalsocijalistička Njemačka i njezini saveznici tijekom Drugoga svjetskoga rata (holokaust);
- optuživanje Židova kao naroda ili Izraela kao države da izmišljaju ili preuveličavaju razmjere holokausta;
- optuživanje židovskih građana neke zemlje da su lojalniji Izraelu nego vlastitoj državi ili da postoje navodni prioriteti Židova diljem svijeta koji su im važniji nego interesi njihovih vlastitih država;
- osporavanje Židovima pravo na samoopredjeljenje tvrdnjom da je postojanje Države Izrael rasističko po svom karakteru;
- primjenjivanje dvostrukih mjerila zahtjevima da se Izrael ističe ponašanjem koje se ne očekuje ni od jedne druge demokratske države;
- korištenje simbola i slika koji se povezuju s klasičnim antisemitizmom (primjerice tvrdnje da su Židovi ubili Isusa ili optužbe za ritualna ubojstva) kako bi se okarakterizirali Izrael ili Izraelci;
- uspoređivanje današnje izraelske politike s nacističkom;
- smatranje da su Židovi kolektivno odgovorni za djela države Izraela

2. Radna definicija poricanja i iskrivljavanja istine o holokaustu Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

Poricanje holokausta diskurs je i propaganda koja nije čisto povijesnu zbilju i opseg istrebljenja Židova od strane nacista i njihovih suradnika tijekom Drugog svjetskog rata, poznatog kao Holokaust ili Šoa.

Poricanje Holokausta posebno se odnosi na svaki pokušaj tvrdnje da se Holokaust (Šoa) nije dogodio. Poricanje Holokausta može uključivati javno nijekanje ili

dovođenje u sumnju korištenja glavnih mehanizama istrebljenja (poput plinskih komora, masovnih strijeljanja, izgladnjivanja i mučenja) ili namjernosti genocida nad židovskim narodom.

Poricanje Holokausta u svojim je različitim oblicima izraz antisemitizma. Pokušaj poricanja genocida nad Židovima pokušaj je oslobađanja nacionalsocijalizma i antisemitizma od krivnje ili odgovornosti za genocid nad židovskim narodom.

Oblici poricanja Holokausta uključuju još i okrivljavanje Židova bilo za preuveličavanje ili izmišljanje Šoe radi političke ili financijske koristi, kao da je sama Šoa bila posljedica zavjere koju su skovali Židovi. Pritom je cilj svaliti krivnju na Židove, a antisemitizmu ponovo dati legitimnost.

Ciljevi poricanja Holokausta često su rehabilitacija neprikrivenog antisemitizma te promicanje političkih ideologija i uvjeta koji bi doveli upravo do onog događaja koji se nijeće.

Iskrivljavanje istine o Holokaustu odnosi se između ostalog na:

- namjerno nastojanje da se opravda ili na najmanju moguću mjeru svede utjecaj Holokausta ili njegovih glavnih sudionika, uključujući suradnike i saveznike nacističke Njemačke;
- grubo umanjivanje broja žrtava Holokausta koje je proturječno pouzdanim izvorima;
- pokušaje okrivljavanja Židova za izazivanje vlastitoga genocida;
- izjave koje Holokaust prikazuju kao pozitivan povijesni događaj. Te izjave nisu poricanje Holokausta, ali su blisko povezane s njime kao radikalni oblik antisemitizma. One mogu navoditi na pomisao da Holokaust nije otišao dovoljno daleko u postizanju svog cilja 'konačnog rješenja židovskog pitanja';
- pokušaje zamagljivanja odgovornosti za uspostavu koncentracijskih logora i logora smrti koje je osmislila i kojima je upravljala nacistička Njemačka svaljivanjem krivnje na druge nacionalne ili etničke skupine.

3. Radna definicija antiromskog rasizma i diskriminacije Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

Antiromski rasizam/diskriminacija očituje se kroz upotrebu pojedinih izraza i djela, kao i kroz institucionalne politike i prakse marginalizacije, isključenja, fizičko nasilje, obezvrjeđivanje romskih kultura i stilova života, te korištenje govora mržnje usmjerenog prema Romima kao i prema drugim pojedincima i skupinama koji su tijekom nacističke ere, kao i danas, percipirani, stigmatizirani ili progonjeni kao »Cigani«. To dovodi do postupanja prema Romima kao prema navodnoj tuđinskoj skupini i njihovog povezivanja s nizom pogrdnih stereotipa i iskrivljenih predodžbi koje predstavljaju specifičan oblik rasizma.

Antiromski rasizam/diskriminacija postoji već stoljećima. Bila je ključan element politika progona i uništenja Roma koje je provodila nacistička Njemačka te fašistički i ekstremni nacionalistički partneri i drugi suradnici koji su sudjelovali u tim zločinima.

Antiromski rasizam/diskriminacija nije započela s nacističkom erom ni prestala nakon nje, već je i dalje središnji element u zločinima podčinjenima nad Romima.

Unatoč značajnom radu Ujedinjenih naroda, Europske unije, Vijeća Europe, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju i drugih međunarodnih tijela, stereotipi i predrasude prema Romima nisu dovoljno snažno osuđeni ni opovrgnuti pa i dalje postoje i rabe se uglavnom bez posljedica.

Antiromski rasizam/diskriminacija je višestruka pojava koja je društveno i politički široko prihvaćena. Predstavlja kritičnu prepreku za uključivanje Roma u šire društvo i djeluje tako da onemogućava Romima uživanje jednakih prava, mogućnosti i korisnog socijalno-ekonomskog sudjelovanja.

Primjeri koji ilustriraju antiromizam/antiromsku diskriminaciju, između ostalog, uključuju:

- iskrivljavanje ili negiranje progona Roma ili genocida nad Romima;
- veličanje genocida nad Romima;
- poticanje, opravdavanje i počinjenje nasilja nad romskim zajednicama, njihovom imovinom i Romima pojedincima;
- prisilnu i nesvojevoljnu sterilizaciju kao i drugo fizički i psihički nasilno postupanje s Romima;

- ustrajanje na diskriminativnim stereotipima o Romima i protiv Roma i afirmiranje takvih stereotipa;
- okrivljavanje Roma, koristeći govor mržnje, za stvarne ili zamišljene socijalne, političke, kulturne, ekonomske i javnozdravstvene probleme;
- stereotipizaciju Roma kao osoba koje se bave kriminalnim radnjama;
- upotrebu izraza »Ciganin« kao pogrdu;
- odobravanje ili poticanje mehanizama isključenja usmjerenih protiv Roma na temelju rasno diskriminirajućih pretpostavki, poput isključenja iz redovnih škola i institucionalnih postupaka ili politika koji vode ka segregaciji romskih zajednica;
- donošenje politika bez pravne osnove ili određivanje uvjeta koji omogućuju proizvoljno ili diskriminirajuće raseljavanje romskih zajednica i pojedinaca;
- smatranje Roma kolektivno odgovornima za stvarne ili zamišljene postupke pojedinih članova romskih zajednica;
- širenje govora mržnje protiv romskih zajednica u bilo kojem obliku, primjerice u medijima, uključujući internet i društvene mreže.